

FORLAG TIL PLANPROGRAM, KLIMAPLAN

1. INNLEDNING

1.1. Bakgrunn og rammer

Gjeldende klima- og energiplan for Våler kommune ble vedtatt i mai 2012. I kommunal planstrategi 2020 – 2024 er det vedtatt at kommunen skal utarbeide ny klima- og energiplan som kommunedelplan og at den skal ferdigstilles i 2021.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet og hvilke problemstillinger som anses viktige for miljø og samfunn. Hensikten er å styrke den innledende fasen og legge til rette for en bred og åpen diskusjon om hvilke premisser og rammer som skal være styrende for planarbeidet. Planprogrammet skal så langt som mulig avklare hvilke forhold som vil bli utredet og belyst i planforslaget.

Klima- og energiplanen skal inneholde klimamål og strategien i Våler kommune for å redusere klimautslipp.

For planer med vesentlig virkninger for miljø og samfunn skal det samtidig med varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet, jamfør plan- og bygningsloven (pbl) § 4-1. Ifølge pbl skal planprogrammet gjøre rede for:

- Formålet med planarbeidet
- Planprosessen med frister og deltakelse
- Opplegg for medvirkning
- Behov for utredninger

1.2 Formål

Formålet med klima- energiplanen er å fastsette mål for Våler kommunes klimaarbeid. Planen vil omhandle kommunens arbeid for å kraftig redusere klimapåvirkningen. Dette innbefatter direkte og indirekte utslipp, samt energibruk.

2. FØRINGER

2.1. Internasjonale føringer

Kommunen vil vektlegge FNs 17 bærekraftsmål i utarbeidelsen av ny klima- og energiplan. Dette ble også vedtatt av kommunestyret i september 2020.

(FN bærekraftsmål, www.fn.no)

Kommunen vil innføre de målsettinger i tråd med Parisavtalen (12.12.15). Grunnlaget for å komme frem til utslippskuttene som er nødvendige å gjennomføre i Våler er utarbeidet i rapporten fra CICERO- *Center for international climate research* i 2019/07 – «Hva kan Parisavtalen bety for Østfoldregionen?»

2.2 Nasjonale føringer

Regjeringen har i 2020 meldt inn et forsterket mål til Parisavtalen om å redusere utslippene med minst 50 % og opp mot 55 % sammenlignet med 2016-nivå innen 2030.

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018).

Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014).

Meld. St. 13 (2020-2021): Klimaplan for 2021-2030.

2.3 Regionale føringer

Statsforvalterens forventningsbrev for 2021.

Kommunen vil vektlegge regional planstrategi for Viken fylkeskommune 2020-2024, vedtatt desember 2020. De seks innsatsområdene for bærekraftig utvikling vil videreføres inn i kommunens klima- og energiplan.

Kommunen vil vektlegge regional plan for klima og energi 2019-2030 fra Østfold fylkeskommuneplanstrategi, som ble vedtatt av fylkesutvalget 28. november 2019.

2.4 Lokale føringer

Vedtaket om at FNs 17 bærekraftsmål fra kommunestyret i september 2020 vil legge føringer for utarbeidelsen for videre planarbeid i kommunen.

Kommunen skal følge de målsetninger for klima som er presentert i forslaget til kommunal planstrategi 2020-2024.

Kommuneplanens samfunnsdel (2019) har målsettinger og strategier gjeldende klimaendringer, samt klima, miljø og energi. Disse vil ligge som referanse i planen.

Kommuneplanens arealdel er under utarbeidelse, men kommunestyrets vedtak gjeldende vurdering av planens håndtering av boligutvikling (sak PS 14/21) vil legge føringer både for kommuneplanens arealdel og denne klima- energiplanen.

Videreføre arbeidet fra «Våler kommunens plan for klima- og energi» som ble vedtatt av Våler kommunestyre 3.mai 2012.

3. STATUS OG UTFORDRINGER

3.1 Kort om status

Våler kommune har gått inn for elektrisering av egen bilpark, og installert flere ladestasjoner og benytter nå el-biler til kommunale tjenester i helsesektoren. Det er et kontinuerlig prosjekt å installere flere ladestasjoner i kommunen. Per april 2021 har Våler kommune 44 ladestasjoner, hvor 14 ble installert i 2020. Etablering av ladestasjoner vektlegges i utarbeidelsen av parkeringsplass/-hus i alle utbyggingsprosjekter i kommunen. Offentlig transport kjøres på biogass mellom Kirkebygda og Svinndal.

I løpet av de siste årene har det blitt etablert nye gang- og sykkelstier. Et større gang- og sykkelstiprosjekt ble fullført i 2020. Gang og sykkelstien går fra Rød til Augerød og fra Moss og Våler Næringspark til Middagsåsen. Det er planlagt en sammenhengende trasé fra Rød til Folkestad, noe som vil binde et stort boligområde med kommunens sentrum, barne- og ungdomsskole.

Det skjer stor utbygging i kommunen, men Våler kommune viderefører statlige krav og jobber for å unngå utbygging av dyrket mark. Bevaring av dyrka mark er spesielt utfordrende ved prosjekter som omhandler gang- og sykkelveier. Kommunen jobber for å minimere bruken av dyrka mark også i disse prosjektene, ved å se etter alternative løsninger for plassering, bredde med mer.

En ny gymsal, tilknyttet barneskole på Svinndal, ble ferdigstilt i februar 2021. Denne ble bygget i massiv tre. Dette er i tråd med strategier i kommuneplanens samfunnsdel.

Våler kommune har jobbet med et energibesparelsesprosjekt, hvor ulike tiltak har blitt iverksatt for å senke strømforbruket i offentlige bygg.

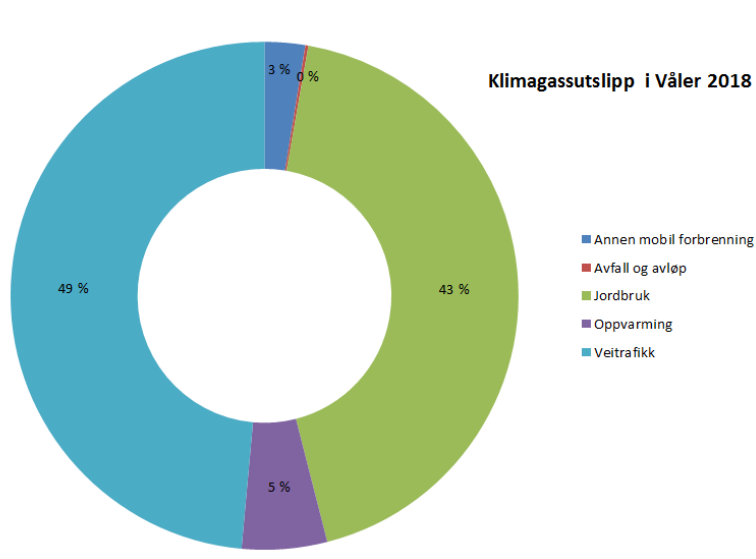
3.2 Kort om hovedutfordringer

Majoriteten av klimagassutslipp i Våler er knyttet til veitrafikk, maskiner og jordbruk. Annen mobil forbrenning betyr anlegg- og jordbruksmaskiner. Elektrifiseringen øker i privatbilnæringen, men jordbruksmaskiner benytter i all hovedsak fossilt brensel. Utslippene fra jordbruk er hovedsakelig lystgass (N₂O) fra nitrogenholdig kunstgjødsel og metan (CH₄) fra biologiske prosesser. Figur 1 viser store utslipp fra jordbrukssektoren, for å opprettholde

og videreutvikle en god jordbruksnæring i kommunen kan ikke disse utslippene reduseres i stor grad.

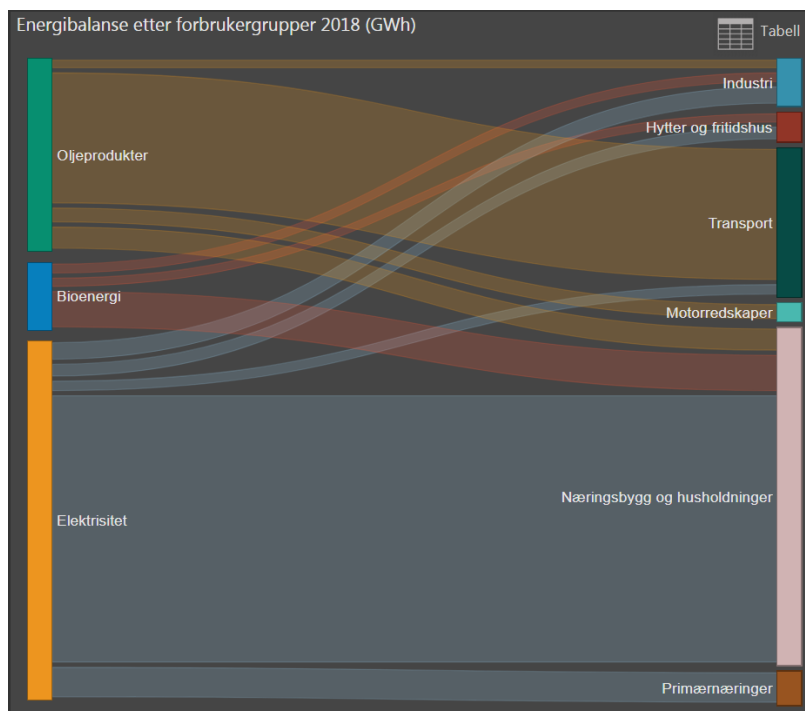
Negative utslipp eller karbonlagring er noe Våler kommune bør vektlegge i større grad frem mot 2030.

Det er større avstander i Våler kommune noe som påvirker behovet for transportmidler. Planen vil se på sammenhengene mellom arealbruk og utslipp. Dette vil i all hovedsak rettes mot å søke å redusere transportavstander, men det vil også undersøkes om arealplanleggingen også kan ha effekt på utslippene knyttet til andre utslippskilder enn transport. Bruken av kollektiv transport er lav i kommunen.

Figur 1: Oversikt over klimagassutslipp i Våler fra 2018 (Klima Østfold)

Figur 2 viser energibalanse etter forbrukergrupper basert på tall fra 2018. Næringsbruk og husholdninger benytter i hovedsak elektrisitet til oppvarming og generelt forbruk, men noe bioenergi går til oppvarming. Transportsektoren er hovedsakelig driftet på oljeprodukter. Det er et potensial for å benytte mer fjernvarme, nærvarme, bioenergi (skog, halm og andre biomasser) og varmepumpe til oppvarming.

Figur 2: Energibalanse i Våler kommune i 2018. Næringsbygg og husholdninger oppvarmes hovedsakelig av elektrisitet (Viken fylkeskommune)

4. PRIORITERTE TEMA

Kommunen vil fokusere på reduksjon av de direkte utslippene, noe som tilsier utslipp innenfor kommunegrensen. Planen skal gi informasjon om direkte klimagassutslipp og energisystem i kommunen, og skal vise dagens utslipp og energiforbruk. Det vil utarbeides framskriving av klimagassutslippene dersom nye klimatiltak ikke gjennomføres. Virksomhetene vil vurdere strategier for å redusere utslipp og energibruk.

I tråd med de statlige planretningslinjene vil planen presentere “ambisiøse mål for utslippsreduksjoner” innenfor alle sektorer og mer effektiv energibruk. Det vil være fokus på en miljøvennlig energiomlegging generelt, og spesielt i kommunal bygningsmasse.

Dessuten vil planen inneholde betraktninger om klimagassutslipp som kommunen og aktørene eller i Vålersamfunnet indirekte forårsaker andre steder i verden, samt strategier knyttet til dette. Handlingsprogrammet vil fremstå som eget dokument, slik at det kan oppdateres og rulleres mer fortløpende.

Kommunen skal vurdere om årlige klimabudsjett skal benyttes som styringsverktøy for arbeidet med å oppnå klimamål i klima- og energiplanen.

5. PROSESS OG ORGANISERING

5.1 Medvirkning

Kommunen skal jobbe for å ha medvirkning med barn og unge via skole, ungdomsråd og ungt entreprenørskap. Da Covid19-pandemien påvirker mulighetene for fysisk folkemøte, vil det

planlegges i samarbeid med seksjon for helse og omsorg, og kultur og oppvekst, om hvordan selve prosessen kan foregå hensiktsmessig. Det finnes ulike digitale hjelpemidler som kan skape en plattform for diskusjon rundt temaene klima og miljø for barn og unge. Eksempelvis digitale møter, ordskyer, korte notater med innspill og lignende.

Det vil søkes samarbeid med kompetansemiljøer som Klima Østfold og forskning- og utviklingsinstitusjoner (FoU) for en forskningsbasert og systematisk tilnærming til utslippsreduksjon fra faste og mobile kilder.

Kommunen skal skape dialog med faglige organisasjoner, lag og foreninger omhandlende klimatiltak.

Kommunen skal skape dialog med næringsliv og bedrifter omhandlende klimatiltak.

5.2 Utarbeidelse av plan

Planen vil utarbeides av arbeidsgruppe for klimaarbeid i kommunen. Oppgaver vil fordeles mellom medlemmene som har kjennskap til de ulike temaene. Medvirkningsprosess som innebærer dialog med innbyggere, næring og høringsinstanser er beskrevet i avsnitt 5.3.

Tema	Frist
Fremme planprogram	PLU – 09.06.2021
Medvirkningsmøte i høringsperioden for planprogrammet. Ifm ferieavvikling vil det legges til ekstra tid til høringen.	Innen seks uker etter PLU-møtet
Fastsette planprogram	PLU – 13.10.2021
Skrive utkast til plan etter fastsatt planprogram.	
1.gangsbehandling av planen	PLU – 10.11.2021
Medvirkningsmøter/ arbeidsverksted i høringsperioden for planen (6 uker)	
2.gangsbehandling	PLU – FEBRUAR 2022
Vedtak	KST – MARS 2022